

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **I.**, bývajúceho v **K.**, proti žalovanému **P.**, so sídlom vo **S.**, o **náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. V-2-14 Nc 53/1996, na dovolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 2000 sp. zn. 19 Co 379/2000 a dovolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 2008 sp. zn. 14 Co 3/2008, takto

r o z h o d o l :

1. Dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 2008 sp. zn. 14 Co 3/2008 **o d m i e t a .**

2. Konanie o dovolaní proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 2000 sp. zn. 19 Co 379/2000 **z a s t a v u j e .**

Žalovanému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava III uznesením z 24. júla 2000 č.k. 14 Nc 53/1996 zastavil konanie o žalobe, ktorou sa žalobca domáhal, aby žalovanému bola uložená povinnosť nahradiť mu škodu (majetkovú ujmu spôsobenú nedosiahnutím poľnohospodárskej produkcie) vo výške 41 616 Sk. Rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca napriek výzve nezaplatil súdny poplatok 1 664 Sk (§ 10 ods. 1 a 2 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov – ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“). Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. novembra 2000 sp. zn. 19 Co 379/2000 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil (§ 219 O.s.p.), lebo závery súdu prvého stupňa o tom, že žalobcom uplatnený nárok nemožno podriaďiť pod ustanovenia § 4 ods. 1 a 2 zákona o súdnych poplatkoch (upravujúce prípady zákonného oslobodenia od platenia súdnych

poplatkov), považoval za správny a žalobca napriek výzve a poučeniu súdu nezaplatil súdny poplatok.

Uznesenie odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním z 20. januára 2001 (č.l. 37 spisu); v mimoriadnom opravnom prostriedku uviedol, že je v danom konaní oslobodený od platenia súdnych poplatkov, a to podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku, ďalej zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, obvodných pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločnostiach, a napokon podľa zákona č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a vyporiadaní majetkových nárokov v družstvách. Napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a ním potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa túto skutočnosť prehliadajú. Žiadal ich preto zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

Okresný súd Bratislava III listom z 5. septembra 2006, ktorý prevzal žalobca osobne 16. novembra 2006, poučil žalobcu, že v zmysle § 241 ods. 1 O.s.p. musí byť dovolateľ bez právnického vzdelania vždy zastúpený advokátom, a že pokiaľ výzve v stanovenej lehote 10 dní nevyhoví, konanie o dovolaní bude zastavené. Listom z 5. februára 2007 súd žalobcu poučil, že účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov (§ 30 O.s.p.).

Žalobca podaním z 8. januára 2007 požiadal súd o ustanovenie zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov. Okresný súd Bratislava III uznesením z 25. septembra 2007 č.k. V-2 14 Nc 53/1996-59 jeho žiadosť zamietol s odôvodnením, že žalobca nespĺňa podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov a pre ochranu jeho záujmov mu nie je potrebné ustanoviť zástupcu z radov advokátov (§ 138 ods. 1 O.s.p.); zdôraznil, že majetkové pomery žalobcu umožňujú požiadať advokáta o zastupovanie v dovolacom konaní. Na odvolanie žalobcu proti tomuto uzneseniu Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. júna 2008 sp. zn. 14 Co 3/2008 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil s poukazom na jeho vecnú správnosť (§ 219 O.s.p.) a na to, že prípustnosť dovolania žalobcu v danom prípade nemožno vyvodit' ani z § 237 O.s.p. ani z § 239 O.s.p. Ustanovenie zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov preto nie je odôvodnené záujmom chrániť jeho práva. Potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu prevzal žalobca vlastnoručne 31. júla 2008.

Aj toto uznesenie odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním z 31. júla 2008 (č.1. 77 spisu). Na odôvodnenie svojho mimoriadneho opravného prostriedku uviedol, že postupom súdov mu bola odňatá možnosť konať. Opísal priebeh konania v danej veci a tiež postup žalovaného, ktorý mu spôsobuje majetkovú ujmu. Zopakoval, že je zo zákona oslobodený od platenia súdnych poplatkov (podľa jeho názoru v zmysle § 21a zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku) a že o ich odpustenie nežiadal v zmysle § 138 O.s.p. V konaní došlo k neodôvodneným a dlhoročným prietahom. Z obsahu dovolania vyplýva, že žiadal napadnuté rozhodnutie zrušiť a pri tom vysloviť názor, že je v predmetnej veci zo zákona oslobodený od súdnych poplatkov.

Žalovaný sa k dovolaniam nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolania podal včas účastník konania, skúmal, či sú splnené procesné predpoklady pre to, aby bolo možné preskúmať napadnuté rozhodnutia z hľadiska ich vecnej správnosti.

1. Z dôvodov, ktoré vyplývajú z potreby vyriešiť najprv otázku splnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania (povinného zastúpenia dovolateľa bez právnického vzdelania v zmysle § 241 ods. 1 O.s.p.), bolo v prejednávanej veci potrebné posúdiť najskôr to, či je procesne prípustné **druhé dovolanie** žalobcu (t.j. dovolanie z 31. júla 2008).

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, (len) pokiaľ to zákon pripúšťa. V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu. Dovolanie proti uzneseniu je prípustné, pokiaľ je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie (§ 239 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 O.s.p.). Keďže napadnutým je také uznesenie odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje znaky uznesení uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., nemožno prípustnosť proti nemu smerujúceho dovolania vyvodiť z týchto ustanovení.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. a tiež so zreteľom na námietku dovolateľa sa dovolací súd zaoberal aj tým, či v konaní nedošlo k niektorej z procesných vád, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (aj uzneseniu), pokiaľ a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z uvedených procesných vád ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je významné subjektívne tvrdenie účastníka o tom, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 O.s.p., ale len zistenie, že konanie je skutočne postihnuté takouto vadou.

Žalobca netvrdil, že by konanie v danej veci bolo postihnuté vadou konania uvedenou v ustanovení § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p.; existencia takej vady v dovolacom konaní ani nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania žalobcu preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Dovolateľ tvrdí, že v konaní mu bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. K odňatiu týchto práv dochádza v dôsledku nesprávneho – zákonu sa priečiaceho postupu súdu, ktorým je účastník vylúčený z ich realizácie.

Pokiaľ dovolateľ poukazuje na niekoľkoročné prieťahy v konaní, dovolací súd uvádza, že v zmysle § 6 O.s.p. súd postupuje v konaní v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná. Tomu korešpondujúce procesné právo účastníka môže byť v určitom prípade negatívne dotknuté nečinnosťou súdu, ktorej dôsledkom sú prieťahy v konaní. Právnym prostriedkom ochrany v prípade ich vzniku je právo účastníka obracať sa so sťažnosťou na orgány súdnej správy a právo podať sťažnosť na Ústavný súd Slovenskej

republiky. I keď neodôvodnená nečinnosť súdu môže komplikovať účastníkom výkon ich procesných práv, nápravu možno dosiahnuť iba týmito prostriedkami ochrany. Z vyššie uvedených dôvodov priet'ahy v súdnom konaní nie sú judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky považované za dôvod, ktorý by bez ďalšieho zakladal procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď napríklad rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré bolo uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 4/2005). Najvyšší súd Slovenskej republiky nemal ani v prejednávanej veci dôvod odkloniť sa od doterajšej judikatúry.

Dovolaateľ naznačil, že k odňatiu možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) došlo v jeho prípade pri posudzovaní predpokladov pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov (§ 30 O.s.p.), a to tým, že súdy prehliadli jeho zákonné oslobodenie od súdnych poplatkov.

Žalobca správne poukazuje na to, že zastavenie konania pre nezaplatenie súdneho poplatku podľa § 10 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch je v prípade, že pre tento postup nebol zákonný dôvod, považované za odňatie možnosti účastníka konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (viď rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 70/93 – R 50/1997). Mýli sa však, pokiaľ uvádza, že jeho oslobodenie od súdnych poplatkov vyplývalo v danej veci priamo zo zákona, a to § 21a zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku (v konaní na súdoch nižších stupňov tvrdil, že jeho oslobodenie vyplýva aj zo zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, obvodných pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách, a napokon zo zákona č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a vyporiadaní majetkových nárokov v družstvách). V zmysle § 21a zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku je oprávnená osoba domáhajúca sa svojho práva podľa tohto zákona proti povinnej osobe oslobodená od súdnych poplatkov. Zo žaloby (osobitne z jej petitu a tiež z tej jej časti, ktorá obsahuje skutkové vymedzenie žalobou uplatneného nároku) je zrejmé, že žalobca sa v posudzovanej veci nedomáhal ochrany niektorého z práv vyplývajúcich z tohto zákona, ale sa domáhal náhrady majetkovej ujmy, ktorá mu vznikla nedosiahnutím poľnohospodárskej produkcie zavineným porušením povinnosti žalovaného družstva vydať mu poľnohospodárske pozemky (uplatnil teda právo na náhradu škody v zmysle § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka). Z tohto dôvodu sa na žalobcu v danom

prípade nevzťahovalo ustanovenie § 21a zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku. So zreteľom na to, čo uplatnil žalobou, nevzťahovalo sa na neho ani oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, obvodných pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách, a ani v zmysle zákona č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a vyporiadaní majetkových nárokov v družstvách. Jeho oslobodenie v danom konaní nevyplývalo ani z ustanovenia § 4 ods. 1 a 2 zákona o súdnych poplatkoch. Pokiaľ za tejto situácie žalobca ani po výzve súdu nezaplatil súdny poplatok 1 664 Sk, súd prvého stupňa konanie zastavil a odvolací súd zastavujúce uznesenie potvrdil, nešlo o prípad zastavenia konania bez splnenia podmienok pre tento procesný postup. V danom prípade bol zachovaný procesný postup určený zákonom, ktorý nemohol mať za následok odňatie možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Vzhľadom na vyššie uvedené a tiež s prihliadnutím na skutočnosť, že zo spisu nevyplýva, že by súdy dovolateľovi neustanovili zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov, hoci by pre to boli dané procesné predpoklady, dospel dovolací súd k záveru, že postup súdov nemal za následok znemožnenie realizácie procesných práv žalobcu.

Keďže procesná prípustnosť (v poradí druhého) dovolania žalobcu nevyplýva ani z § 239 ani z § 237 O.s.p., dovolací súd odmietol tento opravný prostriedok dovolateľa ako smerujúci proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné (§ 243b ods. 4 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

2. Pokiaľ ide o **prvé dovolanie** žalobcu (t.j. dovolanie z 20. januára 2001), dovolací súd poukazuje na to, že v zmysle § 241 ods. 1 O.s.p. musí byť dovolateľ zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná. Toto ustanovenie zakotvuje osobitnú podmienku dovolacieho konania, ktorej nedostatok je odstrániteľný, avšak len za súčinnosti dovolateľa.

Žalobca v dovolacom konaní nepreukázal, že má právnické vzdelanie (a že teda v dovolacom konaní nemusí byť zastúpený advokátom). Bol oboznámený s rozhodnutiami súdov oboch nižších stupňov o tom, že sa mu neustanovuje zástupca z radov advokátov. Napriek tomu však do spisu nezaložil požadovanú, advokátovi udelenú plnú moc na jeho

zastupovanie v dovolacom konaní. V dôsledku toho zostal nedostatok osobitnej podmienky dovolacieho konania neodstránený.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 10a ods. 1 O.s.p.) konanie o dovolaní žalobcu z 20. januára 2001 zastavil (§ 243c O.s.p. v spojení s § 241 ods. 1 O.s.p. a § 104 ods. 2 O.s.p.), pričom sa nemohol zaoberať procesnou prípustnosťou (ani dôvodnosťou) dovolania.

Žalobca z procesného hľadiska zaviniť, že sa jeho (druhé) dovolanie muselo odmietnuť a konanie o jeho (prvom) dovolaní muselo zastaviť, a preto mu vznikla povinnosť nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 4 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 146 ods. 2 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky nepriznal žalovanému náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodal návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 4 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. septembra 2008

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková